

Z vrcholkov hôr je do neba iba kúsok...

Július Pažitný z Domaniža patrí medzi nadšencov, ktorí propagujú krásu horolezectva aj na skalách v regióne. Napriek onkologickým problémom bojuje s nepriazňou osudu, k čomu mu pomáha aj viac ako tridsaťročné pôsobenie v horách.

NOVÁ VLNA

- Po nežnej revolúcii sa do vtedajšieho Československa začali oveľa viac šíriť informácie zo západnej Európy a spolu s nimi prenikol aj duch skalolezectva do okolia. Dovtedy sa u nás liezlo iba v niekoľkých oblastiach - Manínska úžina, Rajecké Teplice, Súľov, Beckov, no podobné, ale nezdolané skaly boli aj v Domaniži, v Prečíne či v Priedhorí. V Domaniži a v Prečíne začali s vytváraním a odistováním lezeckých ciest Miro Piala a Pišta Kuchár. My, ako mladá generácia, sme to chceli popri nich vyskúšať a rodnej prírode dať niečo svoje, zanechať tu čiaru či pamník. Začínať som s futbalom, pingpongom či hádzanou, postupom času sa stal so mňa horolezec. Baví ma skialpinizmus, s ktorým som začínať medzi prvými v okolí, ale aj extrémne lyžovanie a lezenie v stredných horách a na ľadopádoch. Práca s lanom, horolezeckými mačkami či cepínom počas prvých túr do Tatier bola predpokladom, aby som skúsil lezenie po skalách. Bola to výzva, objavovať niečo nové. Je to ako keď jaskyniari objavujú nové a nové priestory pod zemou, no v našom prípade je to vo výškach. Spolužcom v Domaniži bol Fero Kopacký, ale v kontakte sme boli aj s členmi HK Manín s tzv. Piačkovou generáciou či Dinom Kuráňom a Danom Pauerom, ktorí bohužiaľ zahynuli v horách. Skúsenosti sme postupne získovali väčšie a nových trás začalo pribúdať, - spomína na začiatky Julo.

POMÓCKY VYROBENÉ NA KOLENE

Bez skúseností je lezenie rizikom. Mladí začínajúci lezci, ktorí nevedia ako na to, môžu skalu pokaziť pri výrobe novej línie. – Najdôležitejšie je pozrieť si reliéf skaly, nie vždy platí, že hladká je ľahšia. Skalu používame iba na lezenie, lano len na istenie. Chyty a stupne očistíme, istenie dávame tak, aby sme skalu nedehonestovali. Skalná cesta by mala byť fyzicky aj psychicky dobre vyvážená. Od začiatku lezieme čisto, čo mi ostalo dodnes. Skoby sme zabíjali kladivkom do špár, niekedy to trvalo aj pol dňa. Pri pohľade na dnešnú super výstroj sa môžem iba pousmiať, ako sme si kedysi odrezávali z kopačiek štuple, keďže neboli lezačky a sami si šili sedáky z požiarnických hadíc. Postupne prišli ľahšie výzvy, skoby sa nedali zabít' do žiadnej špáry. Vtedy sa musíme spustiť z vrchu, očistiť skalu, označiť červenou farbou tzv. „red point“, potom navštíti dieru, vložiť skobu, ktorá sa zaliala cementovou maltou alebo po novom chemickým lepidlom, - vysvetľuje.

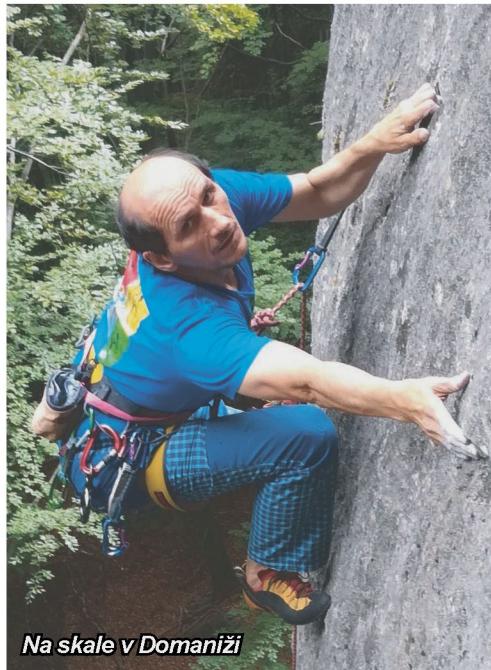
VŠETKO SA DÁ PREKONAŤ

Každá lezecká cesta na skale má svoj stupeň obtiažnosti. - V začiatkoch bola stupnica od jedna do šest, ale to sa liezlo ešte vo vibramoch. Ak niekto zdolal náročnejší výstup, všetko ľahšie bola sedmička, a tak to išlo stále vyššie a vyššie až dnes po jedenáštke. Hovorí sa, že niet steny, ktorá by sa nedala zdolať, každá je viacmenej prekonateľná. Je to ako v živote, kedy musíte čeliť výzvam. Mne to veľmi pomáha, pretože už päť rokov mám väčne zdravotné problémy. Nechcem sa vzdať, musím niečo robiť, som zvyknutý bojať. Potom v živote je to

výhoda, som zvyknutý odiekať si zo skál, kde necítim hlad, vydržím viac zimy, chladu. Tento adrenalínový šport mi veľmi pomáha, ľahšie znášam dôsledky choroby. Dôležité je, že sa stretávam s ľuďmi, nesedím doma. Niektorí ma nechápu, ale mňa to drží nad vodou podobne ako práca v záhrade, zamestnanie a v prvom rade rodina. Preto na chorobu nemyslím od rána do večera, - konštatuje Julo.

FAKTOR STRACHU

Julo počas pôsobenia v Alpách, Dolomitoch, ale aj Tatrách zažil krásne výstupy na Matterhorn, Eiger, Tre Cime, zlyžoval náročné zjazdy zo štítov v slovenských veľhorách, ale pozná dobre aj horšiu stranu tohto športu. - Aj keď nás má niekto za šialencov, ktorí riskujú životy, nie je to tak. V horách sa často dívame smrti do očí, a preto si vieme vážiť život oveľa viac

Na skale v Domaniži

ako iní. Každý z nás sa narodil so strachom, ale tréningom sa dá získať odolnosť voči nemu. Hranice sa dajú posúvať, no vyhŕávať sa stále nedá. Nevyliezol som každú cestu na skale, čo som chcel, niekedy bola proti príroda alebo osobné problémy. Ľovek musí vedieť aj prehŕávať, nielen vedieť sa tešiť z úspechov. Treba poznáť svoje limity, treba vedieť, kedy sa vrátiť z kratšej cesty. Pod Kežmarským štítom sa na nás zosypala lavína, v niekoľkých sekundách mi prebehol celý život, a to len pekné spomienky. V Eigeri sme bivakovali kvôli nepriazni počasia dva dni, na deň sme mali jeden cukrík a keďže sme pomohli nemeckému horolezcovi, streďali sa po dvoch hodinách štyria v troch spacákoch, pričom jeden vždy dve hodiny mrzol, - spomína.

ODBER KRVI

Cesty na skalách majú niekedy nezvyčajné názvy. Podľa Julia Pažitného má každý autor právo cestu pomenovať. – Je to podľa udalostí či pocitu. Keď sme s kamarátom Ferom v Domaniži sekali diery do skaly, bola to drina a skala taká tvrdá, že sme mali celé ruky krvavé, odtiaľ je názov Odber krvi. Zaujímavý názov

je aj v Prečíne na ceste s názvom Sväteničky. Na skale sú dutiny, kde stojí voda a pri lezení si namočíte ruky ako vo sväteničke v kostole. Právo autora cesty rešpektujú všetci, ak zbadáme v prvej skobe bielu mašličku, nik sa na cestu nevydá, pretože otvorená pre všetkých bude, až keď autor usúdi, že je hotová a bezpečná a mašličku odstráni, - hovorí.

HISTÓRIA KONTRA OCHRANÁRSTVO

- My horolezci sme takí, vidíme skalu a už rozmysláme, ako na ňu vyliezť. Je to ako choroba, adrenalín, bez ktorého nedokážeme žiť. Sú tu aj hranice, za ktoré nejdeme. Pri lezení, kde sú blízko historické pamiatky, nesmieme porušiť skalu ani múry, inokedy zasa musíme dávať pozor na hniezda či vzácné kvety, ktoré sú na výstupovej trase. Často musíme požiadať o výnimku ochranárov, - vysvetľuje.

KAMARÁTI NA LANE

- Aj keď sme horolezci väčšinou introverti, v horách sa bez kamaráta nezaobídete. Nie je to kamarátstvo na jeden deň, ale formuje sa v náročných podmienkach a kritických chvíľach. V horách sa ľahko oddelí zrno od pliev, viem, že horolezecké lano má dva konce, na každý sa navážujú kamaráti. Ak je jeden koniec prázdný, chýba ti najbližší priateľ. Zažil som tom, dlho som sa z toho spamatával. Do hôr sme išli dvaja a domov som sa vracal sám. Musel som sa z toho dostať a povedať si: Život ide ďalej. Najčastejšie chodíme do hôr s Tiborom Knapom z Papradna, ktorý je podobný typ ako ja. Keď som ležal v nemocnici, rozmyšľal som nad darčekom k jeho šestdesiatke. Flášku vypiješ, zabudneš, podobne je to aj s ďalšími vecami, preto som sa rozhodol urobiť preňho knihu. Kniha, to je posolstvo aj pre ďalšie generácie. Po dlhšom rozmyšľaní mi napadlo, že kniha bude len o ňom a ja nebudem mať pamiatku. Tak som po tristo hodinách vytvoril dielo z fotografií a zápisov o nás oboch s názvom „Nikdy som nechcel najlepšieho kamaráta“. Napriek tomu lezieme spolu už 30 rokov, - spomína.

RODINA MA POZNÁ

- V začiatkoch, keď som odišiel na tri týždne do Álp, mali o mňa strach, pretože nebolo možné dať o sebe vedieť, neboli mobily. Rodina mala strach, manželka, s ktorou sa poznám od základnej školy, vedela, koho si berie. Na skaly nechodí, ale často sa vyberieme do hôr, na chatu, na prechádzky prírodou. Deti som k tomuto športu neviedol, majú iné záľuby a priority, - konštatuje.

ZDRAVIE NASTAVÍ LIMITY

- Často zaspávam so snami a víziami do budúcnosti. Rád by som nadviazal na Dana Pauera, ktorý urobil prvého horolezeckého sprievodcu po skalách v okolí. Nie je to jednoduché, bez pomoci kamarátov, ktorí našli každý inú cestu, by to nebolo možné. Ak sa bude dať a budem mať sily, je to pre mňa výzva zanechať informácie pre ďalšie generácie. Onkologickým pacientom z vlastného poznania radím, aby sa nikdy nevzdávali a dávali si krátkodobé a dosiahnutelné ciele. Mne sa počas ochorenia podarilo vyliezť v horách ľahšie veci, aké sa mi predtým nepodarili. Snažím sa byť fyzicky aktívny a stúpať vyššie a vyššie, - nevzdáva svoj boj Julo.

J. Šprocha